

PLAN POSLOVA I USPOSTAVLJANJA KATASTRA NEKRETNINA U SR BOSNI I HERCEGOVINI ZA 1989. GODINU*

Nakon desetogodišnjih intenzivnih priprema Skupština Bosne i Hercegovine donijela je 30. svibnja 1984. godine novi Zakon o premjeru i katastru nekretnina. Tim zakonom, prvi puta u nas uspješno su okončane desetljećima stare rasprave o potrebi stvaranja suvremene modernije evidencije nekretnina i prava na nekretnine.

Donošenjem tog Zakona istovremeno je ostvarena u našoj teoriji i praksi dugogodišnja ideja o stvaranju nove, jedinstvene evidencije nekretnina i prava na nekretninama, kojom bi se objedinila prostorna i pravna komponenta postojećih evidencija katastra zemljišta i zemljišne knjige. (Mr. Vojislav Kučeković u Našoj zakonitosti, broj 4/1988 stranica 388).

Vođena tim ciljem, Republička geodetska uprava SR Bosne i Hercegovine donosi svake godine svoje programe koji se financiraju posebnim republičkim programom, kako bi se u što skorije vrijeme dovršio taj, bez sumnje za svaki narod i zemlju »gigantski zadatak«.

Dokazano je činjenicama i postojećom praksom skoro u svim zemljama u Evropi da kada se jednom ostvari i dovrši katastarska izmjera, njeno ponavljanje (obnova) vrlo se teško ili bolje reći nikako ne uspeva u cijelosti ostvariti. U tome je veličina posla kojeg su se prihvatili i kojeg će sigurno uspješno riješiti geodetski kolege u susjednoj Republici Bosni i Hercegovini.

Na osnovu člana 21. stav 2. Zakona o premjeru i katastru nekretnina (»Službeni list SRBiH«, broj 22/84), Izvršno vijeće Skupštine Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine donijelo je Plan poslova premjera i uspostavljanja katastra nekretnina za 1989. godinu.

Plan poslova premjera i uspostavljanja katastra nekretnina za 1989. godinu (u daljem tekstu: Plan za 1989. godinu) izrađen je u skladu sa Programom poslova premjera i uspostavljanja katastra nekretnina od 1986. do 1990. godine (»Službeni list SRBiH«, broj 7/86) i Rezolucijom o politici ostvarivanja Društvenog plana Bosne i Hercegovine za period od 1986. do 1990. godine u 1989. godini. Plan za 1989. godinu usuglašen je sa raspoloživim finansijskim sredstvima utvrđenim Budžetom SR Bosne i Hercegovine za 1989. godinu, koja su obezbjeđena u skladu sa Zakonom o učešću Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine u finansiranju poslova premjera i uspostavljanja katastra nekretnina od 1986. do 1990. godine (»Službeni list SRBiH«, broj 26/86).

Plan za 1989. godinu obuhvata nastavak izvođenja geodetskih radova na premjeru zemljišta i uspostavljanju katastra nekretnina na području 44 opštine u površini od 1.778.226 ha, započinjanje novih radova na području 2 opštine u površini od 72.544 ha, te izlaganje i utvrđivanje prava na nekretninama u 20 opština u kojima je premjer zemljišta ranije završen.

Plan za 1989. godinu obuhvata slijedeće poslove:

- priprema terena, avionsko snimanje zemljišta i terenske radove premjera na područjima opština na kojima započinju radovi premjera,
- dovršenje terenskih radova premjera na radiliština započetim prošle godine,
- katastarsko klasiranje zemljišta,
- kancelarijske radove premjera,

* Uz suglasnost Republičke uprave za geodetske poslove i katastar nekretnina SR Bosne i Hercegovine priredio za Geodetski list Marijan Božičnik, dipl. inž.

- izlaganje podataka premjera sa utvrđivanjem prava na nekretninama,
- reprodukcija planova za područja opština gdje je premjer izvršen,
- nastavak dopunskog premjera u svrhu uspostavljanja katastra nekretnina.
- utvrđivanje prava na nekretninama na područjima opština gdje je premjer ranije izvršen i izrađen katastar zemljišta,
- izradu katastarskog operata na elektronskim računarima,
- izradu osnovne karte (OK) u razmjeri 1:5.000 i 1:10.000,
- osnovne geodetske radove i
- vanredne poslove.

Poslovi premjera i uspostavljanja katastra nekretnina, obuhvaćeni ovim planom, izvršiće se po odredbama Zakona o premjeru i katastru nekretnina, Zakona o katastru komunalnih uređaja i propisa donesenih na osnovu tih zakona.

Za područje svake opštine, prije otpočinjanja radova premjera, Republička uprava za geodetske poslove i katastar nekretnina izradiće tehnička uputstva za sva radilišta, po kojima se izvode radovi.

Način finansiranja poslova premjera i uspostavljanja katastra nekretnina utvrđen je Zakonom o učešću Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine u finansiranju poslova premjera i uspostavljanju katastra nekretnina od 1986. do 1990. godine. Naime, učešće u finansiranju poslova premjera i uspostavljanju katastra nekretnina za opštine koje imaju status privredno nedovoljno razvijenih ili izrazito nerazvijenih područja je 40%, a 60% za Republiku. Za područja opština koje imaju status razvijenih odnos u finansiranju iznosi 50% : 50%.

U skladu sa opredjeljenjima iz Rezolucije o politici ostvarivanja Društvenog plana Bosne i Hercegovine za period od 1986. do 1990. godine i Zakona o učešću Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine u finansiranju poslova premjera i uspostavljanja katastra nekretnina. Budžetom SR Bosne i Hercegovine za 1989. godinu utvrđena su sredstva za ove namjene.

Međutim, ovaj plan je smanjen za oko 60% u odnosu na srednjoročni program, za 1989. godinu, tako da je nastavak radova na ranije započetim radilištima znatno smanjen, a na novim radilištima predviđeno je samo izvršenje priprema za aerofotogrametrijsko snimanje, avionsko snimanje, izrada fotomaterijala i neznatan obim terenskih radova premjera. Pored toga, od sedam radilišta predviđenih Programom poslova premjera i uspostavljanja katastra nekretnina od 1986. do 1990. godine. u plan za 1989. godinu su uzeta samo dva nova radilišta.

Opštine čija se područja premjeravaju i za koje se uspostavlja katastar nekretnina obezbijediće odgovarajuće učešće za ove namjene.

Prema naprijed iznesenim kriterijumima, utvrđena su sredstva za poslove premjera i uspostavljanja katastra nekretnina u 1989. godini, u ukupnom iznosu od 8.158.425.943 dinara, od čega sredstva Budžeta SRBiH za 1989. godinu, učestvuju sa 4.250.229.000 dinara, a učesnici u sufinansiranju premjera sa sredstvima prodaje finansijskih geodetskih proizvoda obezbijediće iznos 3.908.196.943 dinara.

Planirana redstva za Plan u 1989. godini uz odgovarajući rebalans Budžeta SRBiH koji treba biti na nivou rasta troškova života, obezbjeđuje se realizacija Programa poslova premjera i uspostavljanja katastra nekretnina od 1986. do 1990. godine, a za 1989. godinu sa oko 40%.

OBRAZLOŽENJE

1. Plan poslova premjera i uspostavljanja katastra nekretnina za 1989. godinu sačinjen je na osnovu Programa poslova premjera i uspostavljanja katastra nekretnina od 1986. do 1990. godine (»Službeni list SRBiH«, broj 7/86). Zakona o učešću Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine u finansiranju poslova premjera i uspostavljanja katastra nekretnina od 1986. do 1990. godine (»Službeni list SRBiH«, broj 26/28) i Rezolucije o politici ostvarenja Društvenog plana Bosne i Hercegovine za period od 1986. do 1990. godine u 1988. godini.

2. Plan za 1989. godinu obuhvata:

— nastavak izvođenja geodetskih radova na premjeru zemljišta i uspostavljanja katastra nekretnina na području 44 opštine u površini od 1.778.226 ha.

— početak novih radova premjera na području dvije opštine u površini od 72.544 ha.

— izlaganje podataka o nekretninama i utvrđivanje prava na nekretninama, na područjima gdje je premjer ranije izvršen planira se na području 20 opština u površini od 33.766 ha.

3. Plan za 1989. godinu smanjen je za oko 60% u odnosu na Program poslova premjera i uspostavljanja katastra nekretnina od 1986. do 1990. godine. zbog ograničenih sredstava namijenjenih za ove svrhe u Budžetu SRBiH.

4. Plan je urađen na bazi cijena geodetskih radova u I kvartalu 1989. godine, a može se realizovati uz odgovarajući rebalans Budžeta SRBiH, koji treba biti na nivou rasta troškova života u Republici.

5. Plan je usaglašen sa sredstvima utvrđenim Budžetom SRBiH za 1989. godinu predviđenim za ovu namjenu.

Za realizaciju ovog plana utvrđena su sredstva od 8.158.425.943 dinara, od čega se iz sredstva Budžeta SRBiH planira 4.250.220.000 dinara, a ostatak od 3.908.196.943 dinara obezbijediće se od učesnika u sufinansiranju poslova premjera i uspostavljanja katastra nekretnina i od prodaje geodetskih proizvoda.«

M. Božičnik

SEMINAR «RAČUNARSKA PODRŠKA STEREORESTITUCIJI KOD INSTRUMENTATA MEHANIČKE KONSTRUKCIJE»

Građevinski fakultet Univerziteta u Beogradu — Institut za geodeziju organizirao je u vremenu od 09. do 11. veljače 1989. godine u Beogradu, pod rukovođenjem prof. dr. Dušana Joksića seminar iz fotogrametrije sa osnovnom temom: Računarska podrška stereorestituciji kod instrumenata mehaničke konstrukcije

Predavači su bili prof. dr. Dušan Joksić, mr. Dragan Mihajlović, dipl. inž. Slobodan Mitić i inž. Radoslav Jevremović.

Izlagali su ove teme:

- sadašnje stanje i dalji razvoj numeričke fotogrametrije kod nas i u svijetu;
- računarska podrška restituciji, instrumentalne mogućnosti i pretpostavke;
- programski paket PPC Soft za računarsku podršku restituciji;
- strategija otkrivanja grubih grešaka kod analitičkog postupka apsolutne orijentacije;
- izvođenje aerotriangulacije bloka nezavisnih modela programskim sistemom BINEM;
- baza podataka — pretpostavka za uspješnu realizaciju složenih zadataka u fotogrametriji;
- personalni računari — zadaci i mogućnosti primjene u fotogrametrijskoj praksi;
- perspektive dalje automatizacije procesa restitucije;
- potrebni uvjeti za masovnu primjenu računarske podrške restituciji u našoj fotogrametrijskoj praksi.

Sva predavanja na seminaru bila su popraćena posebnim demonstracijama.

O seminaru i o temama organizator je dao slijedeće obrazloženje:

Osnovni zadatak fotogrametrijske stereorestitucije — grafički prikaz snimljenog sadržaja, u eri numeričke fotogrametrije proširen je i na podatke numeričkog-digitalnog karaktera. Preduslov za ovo, osim analognih instrumenata, bili su uređaji za registrovanje numeričkih podataka-koordinata i brojeva tačaka. Zahvaljujući brzom razvoju računarske tehnologije, ovi uređaji su ubrzo povezani sa računarima. Zadatak računara u prvo vreme bila je pomoć-podrška restitutoru pri izvođenju orijentacije i merenju. Tako je nastala nova oblast numeričke fotogrametrije pod nazivom RAČUNARSKA PODRŠKA STEREORESTITUCIJI.

Zbog važne uloge računara, računarska podrška restituciji razvijala se paralelno sa razvojem računarske tehnologije. Iskustva koja su stečena u primeni kod instrumenata mehaničke konstrukcije u velikoj mjeri su podstakla razvoj sasvim nove generacije analitičkih instrumenata ili analitičkih plotera.

Međutim, prve procene da će nova generacija analitičkih instrumenata vrlo brzo potisnuti staru generaciju analognih-mehaničkih instrumenata, nisu se ostvarile. Visoka cena novih instrumenata, sa jedne strane, i relativno dobra očuvanost postojećih instrumenata u našoj fotogrametrijskoj praksi. Imajući u vidu ekonomsko stanje i

akumulativnu sposobnost naše fotogrametrijske prakse, treba očekivati da će instrumenti mehaničke konstrukcije još dugo biti njen glavni oslonac.

Zato smatramo da je računarska podrška stereorestitucije kod instrumenata mehaničke konstrukcije, bez obzira na njihovu tehnološku prevazidenost, kod nas još uvek vrlo aktualna tema. Povećanje produktivnosti ovih instrumenata, lakši i efikasniji rad operatera, mogućnost za postizanje veće automatizacije procesa rada, a sve to prihvatljiva materijalna ulaganja, morali bi da budu razlozi koji našu fotogrametrijsku praksu ne smeju ostaviti ravnodušnom.

Nastavljajući praksu inoviranja znanja stručnjaka iz fotogrametrijske prakse, Institut za geodeziju organizovao je drugi seminar iz fotogrametrije, ovaj put sa temom: RAČUNARSKA PODRŠKA STEREORESTITUCIJI KOD INSTRUMENTATA MEHANIČKE KONSTRUKCIJE.

Cilj ovog seminara bio je višestruk. Pre svega, želja organizatora bila je, kao i kod prethodnog, da i ovim seminarom u našoj fotogrametrijskoj praksi podstakne razvoj jedne vrlo interesantne oblasti. Stručnjaci iz fotogrametrijske prakse—restitutori, organizatori proizvodnje, glavni inženjeri itd. bili su upoznati sa mogućnostima rada na analognim instrumentima uz podršku računara u dvema osnovnim delatnostima: restituciji pojedinačnih stereoparova i izvođenju aerotriangulacije bloka nezavisnih modela. Retka prilika okupljanja stručnjaka iz neposredne prakse bila je iskorišćena i za upoznavanje sa trenutnim razvojem numeričke fotogrametrije kod nas i u svetu, ali i za edukaciju iz oblasti informatike. Na kraju, treba istaći da je organizator, bez velikih ambicija, pokušao da animira i potencijalne proizvođače opreme i da obezbedi njihovo prisustvo na seminaru.

Trodnevni seminar sadržavao je uz predavanja, demonstracije, obuke i diskusije. Održano je devet predavanja u prepodnevnim terminima u trajanju od po 45 min uključujući i diskusiju. Demonstracije i obuka odvijala se je u popodnevnim terminima prema programu koji je bio prilagođen broju učesnika. Seminar je bio praćen odgovarajućim manuskriptama koje su prijavljeni učesnici dobili 15 dana pre početka seminara.

Napomena: Tekst je preuzet iz prethodne obavijesti organizatora seminara.

M. Božićnik

IZLOŽBA »PET STOLJEĆA ZEMLJOPISNIH KARTA HRVATSKE«

U Zagrebu je u prostorijama Muzeja za umjetnost i obrt a u suorganizaciji Povijesnog muzeja Hrvatske i Muzeja za umjetnost i obrt, u vremenu od 01. listopada do 10. studenog 1988. godine održana vrijedna izložba pod nazivom »Pet stoljeća zemljopisnih karata Hrvatske« (15—19. stoljeće).

Inicijativu za održavanje izložbe u Zagrebu dalo je Međunarodno udruženje kolekcionara starih zemljopisnih karata (IMCOS), a pokroviteljstvo je preuzela Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti (JAZU).

Iz arhiva naših znanstvenih institucija Arhiva Hrvatske, Metropolitanske knjižnice, Nacionalne i sveučilišne biblioteke, Povijesnog muzeja Hrvatske te iz bogatih privatnih zbirki naših građana u zemlji i inozemstvu, izronili su na svijetlo dana najljepši primjerci povijesnih zemljopisnih karata ovog dijela Evrope.

Izložene karte, mnoge od njih neprocjenjive vrijednosti, registrirane su u reprezentativnom katalogu na 145 stranica s 214 reprodukcija u jedno i višebojnom tisku na vrlo kvalitetnom papiru i uz vrlo popularnu cijenu. Urednik kataloga je prof. Jasna Tomićić, a autor teksta prof. Ankica Pandžić.

Izložba je pružila retrospektivu razvoja ponajprije evropske a zatim i hrvatske kartografije. Izvanredno su poučni prikazi razvoja nacionalnih teritorija ovog našeg balkanskog prostora, vjekovima udaranog agresijama sa svih četiriju strana svijeta, pa promatrač biva oduševljen plastičnošću prikazanih prostora i granica, koje su se u njemu mijenjale, više silom nego milom. Začuđuje smisao i spretnost naših prethodnika u pogledu osjećaja za proporciju i smještaj topografskih sadržaja velikih prostranstava na malom i ograničenom listu karte.

Na ovakve zaključke i divljenje navode nas već i radovi Ptolomeja koji je uspio prikazati raspored naseljenih mjesta nizinskih područja panonskog dijela naših kontinentalnih krajeva kao i priobalnih u Jadranskom moru, do kojih se dolazilo brodovima.

Karte na područjima nekadašnje Hrvatske, Slavonije i Dalmacije izrađivane su u raznim kartografskim školama koje su danas poznate kao nizozemska, venecijanska, njemačka, austrijska (posebno bečka) škola.

Na izložbi se može vidjeti i prvu kartu Hrvatske, čiji je autor po nacionalnosti Hrvat. To je Karta Slavonije i Hrvatske iz 1673. godine, koju je na temelju terenskog rada, o čemu svjedoče brojni novi toponimi, koje prvi put susrećemo na karti, izradio svećenik Stjepan Glavač.

Nenadmašiv u svoje vrijeme bio je i hrvatski pjesnik, istovremeno i vojnik-časnici, ugledna ličnost Vojne krajine Senjanin Pavao Ritter Vitezović, koji je izradio karte dijelova tadašnje Hrvatske odnosno austrijsko-mletačko-turske granice s izvanrednim smislom za izradu vojnih karata.

Za naše prilike značajne su i karte franjevca Ivana Klojučarića koji je obilaskom Hrvatske Štajerske, Kranjske i Istre izradio veliki broj (oko 500 karata i skica koje se danas čuvaju u muzejima izvan naše zemlje.

Opisana izložba karata Hrvatske i drugih jugoslavenskih zemalja od najstarijih do onih suvremenijih, ali ne mlađih od 100 godina, bila je poseban događaj za naše kartografe geodete i ostale geodetske stručnjake. Prilika je to da se pohvalno ocijene napori svih naših prethodnika koji su na način svojstven njihovom vremenu i tada postojećim tehnikama, prikazivali oblik i topografski sadržaj na zemljištu. Sve su to spomenici naše povijesti i dokaz strpljivog i uzoritog kartografskog i geodetskog rada.

M. Božićnik